

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2030, — nočna 2996, 2994 in 2030

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Misli k valutni politiki

Brezprimerni razmah in ostrnost gospodarske krize je pokazala, da ni pričakovati izboljšanja razmer v običajnem avtomatizmu kapitalističnega gospodarskega sistema. Mesece in mesece se že vleče kriza in le redki so solnični žarki, ki dajejo vsaj nekaj upanja. Zato je razumljivo, da se oglašajo vsepovsod narodni gospodarji z novimi načrti za omiljenje ali celo odpravo gospodarske krize. Tudi v političnem življenju se pozna, kako vedno bolj prevladujejo v razpravah gospodarski in socialni problemi.

Gospodarska politika posameznih držav zasleduje predvsem tu na angleški zgled, katerega z mnogih strani priporočajo kot najboljše sredstvo za izhod iz sedanjega gospodarske krize. Tudi pri nas se še določijo ljudje, ki zagovarjajo inflacijo. Kajti nedvomno je, da bi taka devalvacija kot je v Angliji pri nas dovela s seboj inflacijo, katere posledice pa se nam je vsem bati. Nemci n. pr. se čudijo Angležem, kako so mogli brez velikih pretresljajev prenesti padec angleškega funta. Če bi se kaj takega zgodilo v Nemčiji, bi gotovo nastala panika, katere posledice bi bile nedogledne.

V naslednjem hočemo podati par misli, ki jih razširjajo moderni narodni gospodarji, ne da bi s tem hoteli reči, da se z njimi popolnoma strinjamo. V marsičem pa so njih izvajanja logična in bi imela tudi uspehe. Seveda moramo vpoštevati, da ne velja za vse države isto pravilo. Valutna in sploh gospodarska politika mora biti dana po strukturi gospodarstva in potrebah gospodarstva v različnih momentih. Za nas je vprašanje rešeno, ker ne nameravamo opustiti sedaj zlatega standarda. Vendar pa so se že ob zakonski stabilizaciji dinarja sredi preteklega leta pojavili resni glasovi, ki so opozarjali tudi na slabe strani in ki so bili vredni upoštevanja. V današnji krizi pa ni gospodarskega principa, pri katerem se ne bi pokazale njegove netočnosti.

Predvsem opozarjajo ugledni narodni gospodarji na brezsmiselnost predpisov o odstotnem kritju. To kritje je imelo tedaj pomen, ko je bil v obtoku še zlati denar in je morala biti zasigurana zamenljivost bankovcev za zlatu. Med tem pa se je denarni promet tako razvil, da tvorijo bankovci sedaj prav za prav le še plačilna sredstva za konsumne potrebe, izplačevanje plač itd. Bankovce ni več denar pridobitnega življenja, ampak je na njegovo mesto stopil ček. Zaradi tega zlata podlaga nima prave zveze z obtokom bankovcev, ker služi predvsem za mednarodni promet. Na drugi strani pa določbe o kritju zopet utesnjujejo delovanje notnih bank v korist gospodarstva, ker si banke morajo čuvati po predpisih gotovo zlato kritje, katerega bi sicer v slučaju potrebe dale v mednarodni promet. Lansko veliko preseljevanje zlata je pa odsev razvrženih kreditnih razmer po vsem svetu. Prej so se plačilne bilance izravnavale s gibanjem kratkoročnih in dolgoročnih kapitalov, sedaj pa se izravnavajo s prometo zlata.

Zaradi odprave zlatega standarda v celi vrsti držav je postalo tako zvano zlato-devizno kritje brezpredmetno (zlato-devizno kritje pomeni, da je del obveznosti notnih bank krit z devizami, večji del pa še vedno z zlatom). Zato imamo sedaj na eni strani države z zlato valuto, na drugi strani pa vrsto razvrednotenih valut. Toda z vsem tem še ni rečeno, da je zlato izgubilo svoj pomen kot denar. Daleč smo še od razmer, v katere nas hočejo priversti narodni gospodarji, ki zagovarjajo tako zvano manipulirano valuto, ki bi z ozirom na razne indekse vzdrževala stabilnost cen in kreditnih odnošajev. Taka valuta bi se uveljavila le tedaj, če bi na njo pristala celo vrsta velikih držav, v posameznih primerih pa bo nujno privedla do dvigovanja deviznih tečajev in s tem k svojemu razvrednotenju.

V marsičem so bila ta izvajanja odločilna za odpravo zlata valute v Angliji. Na drugi strani pa moramo ugotoviti, da so za nadaljnje funkcioniranje zlata valute še vedno dani objektivni predpogoji. Toda ti objektivni predpogoji morajo biti v najožji zvezi s striktno deflacijsko politiko. V tem oziru pri nas še nismo popolnoma na jasnem, kajti nismo še prišli do tega, da bi izvajali striktno deflacijsko politiko, za kar nam daje dober zgled Nemčija. Tu se namreč izvaja splošno zniževanje življenjskih stroškov, cen, obresti in najemnin. Pri nas je bila deflacijska politika omejena bolj na plače, ni pa posegla tudi v druge panoge gospodarskega poslovanja in prinesla izenačenja. Zato moramo še nadalje izvajati deflacijsko politiko, če hočemo uspešno držati svoj zlati standard.

Kakor znano, je zakon o denarju z dne 9. maja 1931 določil, da morajo biti takoj plačljive obveznosti in obtok bankovcev kriti z najmanj 35% z zlatom in devizami, od tega odpade na zlato 25%, na devize pa ostanek. Ker pa je naša plačilna bilanca že nekaj časa sem pasivna, devizni sklad Narodne banke polagoma pada. Težko je pričakovati, da bi že sedaj mobilizirali zlato za plačila svojih obveznosti v inozemstvu, ker ne vemo, kako se bo kriza zvižala nadalje. Na nove devizne kredite mislimo lahko le tedaj, če bomo imeli še toliko prostega zlata, da bi na njegovi podlagi te kredite dobili. Posebno pozornost pa zaslužijo v sedanjih razme-

G. Peter Živković odstopil

Njegovo mesto prevzel dr. Voja Marinković — Ostala vlada ostane

Belgrad, 4. aprila. Danes ob pol 11 dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je predsednik vlade Peter Živković obrazložil delo vlade tekom zadnjih treh let. Rekel je, da je Nj. Vel. kralj smatral za potrebno, da pozove na sodelovanje tudi narod, vsled česar je proglasil ustavo in omogočil narodno predstavništvo, ki je dokazalo, da je svojo nalogo moglo izpolniti z dobrim uspehom. Predsednik je na koncu izjavil, da je on kot popolnoma nevtralna osebnost vodil državne posle od 6. januarja, a zdaj, ko se stvari razvijajo v pravi politični smeri, smatra za potrebno, da poda vlado ostavko. Nato je odšel v dvor in podal demisijo, ki je bila sprejeta. Takoj nato je bil pozvan gosp. dr. Voja Marinković v dvor, kateremu je bila poverjena sestava novega kabineta. Dr. Marinković je imel takoj konferenco s člani vlade, jih prosil za nadaljnje sodelovanje, ter sestavil vlado iz istih oseb, ki so obdržale iste resore, razen gosp. dr. Marinkovića, ki je prevzel še predsedstvo vlade. Ob 6 zvečer je nova vlada prisegla.

Slovo

Belgrad, 4. aprila. AA. Danes ob 10.30 je bila seja ministrskega sveta, na kateri je imel predsednik ministrskega sveta G. Peter Živković po otvoritvi seje tale govor:

Ko je Nj. Vel. kralj dne 6. januarja 1929 imenoval kraljevsko vlado, ki sem ji imel čast biti predsednik, je tako sklenil svoj nagovor ministrom:

»Pozivam vas, gospodje ministri, da mi s svojim trudom in vestnim vršenjem dolžnosti pomagate pri tem velikem delu za blagor in napredek naše kraljevine in za boljšo bodočnost našega naroda, in imejte vedno pred očmi, da je rešitev države najvišji zakon in služba narodu najsvetejša dolžnost.«

To najvišjo poslanico sem imel vedno pred očmi. Po njej se je kraljevska vlada pri svojem delu zvesto ravnala. Ob takem delu se je že po kratkem času občutila povsod polna avtoriteta oblasti in strogo vršenje zakonov. Nastalo je polno zaupanje naroda do organov oblasti, zavladal je občutek, da vlada v naši državi zakonitost in popolna enakost. Naša znatno popravljena administracija je naletela na polno priznanje v narodu. Odlikovana z najvišjim zaupanjem in potem, ko je odstranila motnje dotrdnjega upravnega sistema, je kraljevska vlada pristopila k intenzivnemu delu in razvila največjo aktivnost na vseh poljih državne uprave in zakonodajstva.

Sprito takega dela kraljevske vlade so se pokazali vidni rezultati. Ti rezultati so tu in nihče jim ne more oporekati. Mnogi izmed njih so trajne zgodovinske pridobitve.

V političnem pogledu želim posebno naglasiti deklaracijo kraljevske vlade z dne 4. julija 1930. Čeprav so člani kraljevske vlade pripadali prej raznim političnim strankam, so, prepričani, da pravilni razvoj narodnega in državnega življenja izključuje v bodočnosti povratak in vzpostavitev bivših strank, vsi podpisali omenjeno deklaracijo kraljevske vlade, ki vsebuje osnovna in vodilna načela jugoslovanske nacionalne in državne politike.

Pri ocenitvi doseženih rezultatov pri delu po 6. januarju 1929 se je Nj. Vel. kralj prepiral, da se mora izvedba nacionalne in državne politike postaviti na širšo osnovo neposrednega narodnega sodelovanja, in je blagovolil dne 5. septembra 1931 izdati ustavo kraljevine Jugoslavije.

Temu najvišjemu zgodovinskemu dejanju so sledile volitve narodnih poslancev 8. novembra preteklega leta in volitve senatorjev 3. januarja t. l. Mi vsi smo prišli v narodno predstavništvo z velikim narodnim zaupanjem in zvestoto velikim ideji državnega in narodnega edinstva v duhu manifesta Nj. Vel. kralja z dne 6. januarja 1929.

rah obveznosti banke z rokom. Te obveznosti so, kar se tiče tuzemskih, večinoma kratkoročne značaja in so prišla prav za prav kot nadomestilo ziro računov. Za obveznosti z rokom ne potrebujemo kritja, in sicer iz enostavnega razloga, ker so v njih tudi devizni krediti naši Narodni banki. Tuzemske obveznosti z rokom pa predstavljajo ravno tako potencialen obtok bankovcev kot obveznost po vidu, saj so v odlični meri sposobne diskonta. Predpisi o kritju so se izkazali za deloma škodljive nekoliko obsežnejši kreditni politiki, na drugi strani imajo pa svoj psihološki pomen, katerega jim ni mogoče odrekat.

Razširjenje kreditne baze še ne pomeni inflacije. Najbolj nevarna pa je inflacija, ki prihaja s strani denarja. Tudi ta inflacija se ne dokumentira samo pri emisijskih bankah, ampak tudi drugače. Eden glavnih predpogojev za stabilizacijo nacionalnega denarja je vsekakor uravnotežen državni proračun, ki sloni na realni podlagi. Ker je zaenkrat stabilnost mednarodnih deviznih tečajev v okviru danih meja še vedno najidealnejša forma za mednarodno gospodarsko odnošaje, je tedaj nujno zahtevati, da so dani vsi predpogoji za to stabilnost.

Naše delo z narodnim predstavništvom je bilo v teh treh mesecih naporno, toda prepričan sem, da je obrodilo velike koristi za narodne interese. V današnji gospodarski in finančni krizi bodo vsi sprejeti zakoni kakor tudi uravnoteženi in znižani državni proračun mnogo olajšali današnji težki, skoraj neznojni položaj kmeta, ki predstavlja moč našega naroda.

To bo, gospoda, narod s priznanjem občutil, in to naj vam bo samo bodrilo pri nadaljnjem delu v tem pravcu za blagor naroda in naše domovine.

Novoizvoljeno narodno predstavništvo je dokazalo svojo sposobnost in sprejelo nase odgovornost za reševanje državnih poslov. Polno sodelovanje kraljevske vlade z narodnim predstavništvom zaključuje naporno dobo dela in s tem se začne tudi novo formiranje našega notranjega političnega življenja.

Z izrednim zaupanjem Nj. Vel. kralja sem prišel kot popolnoma izvenstrankarska oseba na čelo kraljevske vlade dne 6. januarja 1929 z določeno nalogo. Iz navedenega smatram, gospoda, da je moja dolžnost, ko sem končal dosedanje delo, zaprositi Nj. Vel. kralja za dovoljenje, da dam položaj kraljevske vlade in svojega Nj. Vel. kralju na razpoložanje. Vam pa, gospoda, se želim tudi pri tej priliki še enkrat zahvaliti za vedno prizadevno in zvesto sodelovanje in zaupanje.

V imenu vseh članov ministrskega sveta se je predsedniku Petru Živkoviću zahvalil zunanji minister dr. Vojislav Marinković za zaupanje in mu obenem izrekel priznanje za naporno in uspešno delo, ki so ga vse vlade vršile pod predstvom Petra Živkovića od 6. januarja 1929 pa do danes.

Vlada

Belgrad, 4. aprila. AA. Ob 12 je bil pozvan v dvor na Dedinje dr. Vojislav Marinković, ki mu je Nj. Vel. kralj blagovolil poveriti mandat za sestavo novega kabineta. Po povratku iz dvora je dr. Marinković takoj začel sestavljati novi kabinet in prosil dosedanje ministre za nadaljnje sodelovanje.

Ob 18 je nova vlada položila prisego pred kraljem.

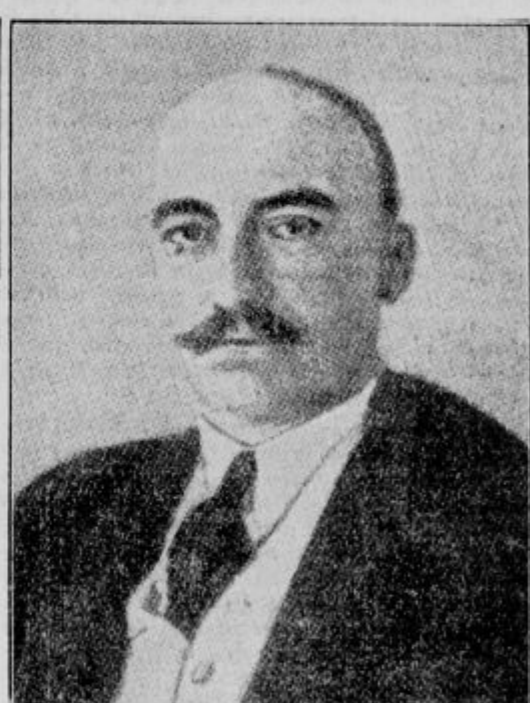
Novo vlado sestavljajo: predsednik ministrskega sveta in minister zunanjih zadev dr. Vojislav Marinković, minister za trgovino in industrijo dr. Albert Kramer, minister za socialno politiko in narodno zdravje Janez Pucelj,

notranji minister dr. Milan Srškić, minister za pravosodje Božidar Maksimović, prosvetni minister dr. Dragotina Kojić, minister za gozdove in rudnike dr. St. Šibenik, prometni minister Lazar Radivojević, kmetijski minister Juraj Demetrović, gradbeni minister Nikola Preka, minister za vojni in mornarico arm. general Dragomir Stojanović,

finančni minister dr. Milorad Gjorgjević, minister za telesno vzgojo dr. Dragan Kraljević — vsi ministri na razpoložanju.

Pogreb žrtev zagrebske tragedije

Zagreb, 4. apr. ž. Danes dopoldne ob 9 so bile odpeljane iz prosekture na Mirogoju žrtve Radničeve družine, nakar so bile odpeljane v krestah tudi one žrtve, ki so bile v prosekuri bolnišnice usmilenih sester. Na sami postaji je bilo zgrajenih šest katafalkov, kamor so bile postavljene druga ob drugi. Istočasno se je zbrala velika množica ljudstva, nakar se je začel žalostni obred. Na krste teh žrtev je bilo položenih mnogo vencev in cvetja, med katerimi je padel zlasti v oči venec mestnega župana dr. Srkulja, ki je bil tudi zastopan pri ceremoniji. Na traku venca je bilo zapisano: »Nesrečnim žrtvam — mesto Zagreba. Ob 10 je prispel župnik iz cerkve sv. Marije g. dr. Beluhan, ki je ob številni asistenci v največji tišini izvršil poslovični obred te velike in nepojmljive tragedije. Trupla pokojne Zorke, zad-



Predsednik vlade dr. Voja Marinković

Živković - zopet poveljnik kraljeve garde

Belgrad, 4. aprila. AA. Kralj je podpisal sledeči ukaz:

Mi, Aleksander I., po milosti božji in volji naroda kralj Jugoslavije, odredimo na predlog našega ministra za vojni in mornarico na podlagi čl. 104 in 118 zakona o ustroju vojske in mornarice, da se vrne v aktivno službo armijski general v rezervi, naš častni adjutant Živković Peter.

Naš minister za vojni in mornarico naj izvrši ta ukaz.

V Belgradu, 4. aprila 1932, Aleksander I.
Minister za vojni in mornarico, armijski general Dragomir Z. Stojanović, s. r.

Belgrad, 4. aprila. AA. Kralj je podpisal tale ukaz:

Mi, Aleksander I., po milosti božji in volji naroda, kralj Jugoslavije, postavljamo na predlog ministra vojne in mornarice za poveljnika naše garde našega častnega adjutanta armijskega generala Živkovića Petra.

Naš minister za vojni in mornarico naj izvrši ta ukaz.

V Belgradu, 4. aprila 1932, Aleksander I.
Minister za vojni in mornarico, armijski general Dragomir Z. Stojanović, s. r.

Belgrad, 4. aprila. ž. V političnih krogih se pričakuje, da bo na seji narodne skupščine v sredo ministrski predsednik dr. Voja Marinković podal ekspozice nove vlade in da bo pri tej priliki tudi objavil smernice svoje bodoče politike.

nje žrtve, še niso našli in so prepeljali samo šest članov v Supetar. Prišlo je do žalostnih prizorov, ljudje so glasno jokali in izražali svoje najgloblje sočutje za nesrečne družine. Nekaj po pol 12 so bile vse žrtve položene v vagon in težka vrata so se zaprla za krstami, ki jih je železniška uprava plombirala. Vagon so priključili brzovlaku, ki jih je odpeljal v njihovo domovino. Značilno je, da so pri reševalnih delih v Radničevem stanovanju najprej našli ključke Radničeve grobnice v Supetru. Poleg njih so našli dve zlati uri, ki so last starega Radniča, 100 zlatih frankov, nekaj ameriškega drobiža ter 50 Din. Zdravje Save Supuka se je obrnilo na bolje. Istotako je dr. Miškulin zapustil bolnišnico. Policija je danes lahko zaslišala tudi lastnika hiše, lekarnarja Bartulića.

vojno. Prepričan sem, je dejal Masaryk, da je edina podlaga za evropski mir francosko-nemško sodelovanje s podporo Velike Britanije in Italije. Vzrok evropskega nemira je tudi dejstvo, da se 40 milijonov Francozov boji 80 milijonov pangermanistov. Ako bi prišlo do francosko-nemško-angleškega sodelovanja v Evropi, bi se kmalu uresničile tudi sanje o Panevropi.

Avstrija išče posojilo

Dunaj, 4. aprila. ž. V službenih krogih se čuje, da se bodo v najkrajšem času pričela pogajanja za posojilo 100 milijonov šilingov Avstriji, za katere pa bi garantirale enako kakor za prvo posojilo Zveze narodov Anglija, Francija, Italija, Belgija, Holandska, Švica, Danska in Nemčija. V to svrhu bo odpotoval zvezni kancler dr. Buresch 15. t. m. v spremstvu trgovinskega ministra Heinleja in kmetijskega ministra v Zenevo.

Dunajska vremenska napoved. Toplo vreme bo trajalo dalje, oblačnost pa bo večja radi vzhodnih vetrov

Masaryk o Podonavju in Panevropi

London, 4. aprila. V znani reviji »Spectator« je objavil sir Evelyn Wrench, ki se je pravkar vrnil iz študijskega potovanja po srednji Evropi, razgovor z predsednikom češkoslovaške republike Masarykom o političnem položaju v Evropi s posebnim ozirom na vprašanje Podonavja.

G. Masaryk je izjavil: Javno povedano, mi se bojimo nemške konkurence. Nikakor pa ni naš načrt za gospodarsko sodelovanje srednje Evrope naperjen proti Nemčiji. Prepričani smo, da bi udeležitev tega načrta Nemčiji le koristila. Nemčija je najboljši odjemalec češkoslovaške. V gospodarskem pogledu mora biti Češkoslovaška vedno zvezana z Nemčijo, vzhodno evropskimi državami, z Balkanom in Rusijo. Masaryk se je posebno zavzel za zblizanje med Francijo in Nemčijo in za osnovenje velikega zveznega sistema, pri katerem bi sodelovale vse poglavitne države v Evropi, tako da bi se narodi ne ločili v dve skupini, kakor pred

Tardieu v Londonu

Rezerviranost na angleški strani glede Podonavja — Ves problem francosko-angleških odnosov na dnevnem redu

Dve izjavi

London, 4. aprila. (g. Razgovori med MacDonaldom in Tardieujem so se davi kmalu po 10 zopet začeli na Downstreetu. Tardieu se je sredi razgovorja z MacDonaldom med štirimi očmi, danes dopoldne pa so ga spremljali finančni minister Flandin in francoski strokovnjaki. Tudi MacDonald je k temu razgovoru pritegnil zunanega ministra sira Johna Simona, finančnega ministra Chamberlaina, trgovskega ministra Runcimana in državnega podtajnika v finančnem ministru Frederika Leith-Rossa.

Pariz, 4. aprila. (g. Tardieu je danes v Londonu po svojem dopoldanskem razgovoru z MacDonaldom sprejel zastopnike francoskega tiska in jim podal izjavo, v kateri pravi: Edino, kar lahko danes poudarim, je to, da naši angleški prijatelji na isti način, kakor mi, uvidevajo nevarnost gospodarskega položaja v Evropi in potrebo, da se nudi takojšnja pomoč. To skupno nazoranje se je javno objavilo že v komuniketu 12. februarja glede termina lozanske konference in v komuniketu od 12. marca po obisku sira Johna Simona v Parizu o priliki Briandovega pogreba. Oboji se strinjamo v tem: Potreba delovanja, možnost delovanja, dolžnost delovanja da se pomirijo politični prepri in se zagotovi gospodarska obnova. To je program, ki ga lahko podpisajo vse vlade in vsi narodi in pri katerem moramo vsi sodelovati z vsemi svojimi močmi.

London, 4. aprila. (g. Tardieu je še včeraj zvečer izjavil zastopnikom listov, da so predmet razgovorov evropski problemi. S temi problemi se je treba baviti pod vidikom solidarnega skupnega delovanja. Anglija in Francija sta zvezani po skupni politični in moralni odgovornosti, po želji njihovih narodov za delo, za mir in po laici playu. To je duh sestanka, pa tudi duh konference štirih držav, ki se bo sestala v četrtek. Enaki cilji Anglije in Francije je zavarovanje normalnih življenjskih pogojev vseh narodov.

Tudi MacDonald je po poldrugournem sestanku s Tardieujem podal izjavo listom, v katerih je zavračal sumenice, katerim je izpostavljen an-

gloško-francoski sestanek. Angleške namere stremijo popolnoma samo na to, da Anglija pokaže najvišjo stopnjo dobre volje za mednarodno sodelovanje. Vsakdo, ki temu prizadevanju podtika nečiste motive, jih zavira.

Tardieu hoče London zapustiti nocoj. Za konferenco štirih veseli in nobenih dogovorov že vnaprej in nobenih načrtov. Vsak udeleženec bo popolnoma enakopraven.

Evropska misija Stimsona

Newyork, 4. aprila. (g. V petek bo državni tajnik Stimson odpotoval z ameriškim voditeljem delegacije Dawesom v Zenevo, da se 14 dni udeležijo razorožitvenih razprav, katere so po washingtonskem učenju stopile sedaj v studij, da je oseba prisotnost Stimsona koristna. Dalje se izjavlja v Washingtonu, da se Stimson interesira samo za konferenčna vprašanja. »Newyork Times« pa vidi v potovanju Stimsona tudi izhodišče za začetek razprav o vojnih dolgovih. Stimson sicer ne bo obiskal evropskih glavnih mest, pač pa bo v Zenevi prišel v stike z vsemi državniiki. Položaj je sličen onemu, ki je nastal predlanskim pred razglasitvijo Hooverjevega moratorija, ko sta tudi bila Stimson in Mellon v Evropi. V tem potovanju vidijo tudi upravljive politične motive, ker pred volitvami za predsednika počejo hudih debat v kongresu proti moratoriju, katerega je Hoover dovolil evropskim dolžnikom. Evropska misija Stimsona gre za tem, da se neobhodno potrebno podaljšanje moratorija spravi v tako obliko, da jo bo kongres moral sprejeti.

Newyork, 4. aprila. (g. Državni departement izjavlja, da velja Stimsonova misija v Evropi izključno samo razorožitvenemu problemu. Ameriški listi vidijo v tem, da sta Tardieu in MacDonald sklenila razširiti svoje razgovore tudi na vojne dolge, da se prizadevata usavariti evropsko fronto proti Ameriki in Stimsona prisiliti k temu, da bi se govorilo o vprašanju vojnih dolgov. Oficielno ne verujejo na to, ker smatrajo, da so izgledi Anglije v separatih pogajanjih ugodnejši za revizijo.

V Mandžuriji zopet govori sablja

VSTAJA PROTI VLADI »JAPONSKIH LUTK«

V zadnjem času razvijajo Kitajci živahno delavnost v Mandžuriji. Mandžurska vlada, ki jo kitajski listi imenujejo »vlado japonskih lutk« (puppet government), ni priprljena. Zlasti so si Japonci zelo nesečno izbrali za njenega upravnika bivšega kitajskega cesarja Pu-Jia. Tisti kitajski generali in uradniki, ki so se postavili v službo nedvisne mandžurske vlade, so to storili samo iz sebičnih razlogov. Kar se tiče gospodarskega delovanja, ki ga je pod protektoratom Japonske gotovo pričakovati, je to še pesem bodočnosti, in pristati enotnega Kitaja lahko uspešno agitirajo proti Japoncem s tem, da ljudstvu slikajo velike stroške sedanje vojne, ki da bodo padli po velikem delu na ramena mandžurskega ljudstva.

JAPONCI ZOPET »POMIRJUJEJO« DEZELO

Ker nankinski nacionalisti kitajskega orijentiran Mandžurcem objubljajo tudi vojaško pomoč, zato se je v vsej Mandžuriji oživilo delovanje takozvanih »propagand«, ki pa so v resnici dobrovolje, kateri so rekrutirajo iz vojakov bivših kitajskih posadk, zlasti ob vzhodnokitajski železnici. Največ teh četušev se je zbralo okoli mesta Nunanga, ki leži severozapadno od sedanje mandžurske prestolnice Čančuna. Ti četasi, kojih stvihlo so cenili na 10.000 in ki so razpolagali tudi z nekaj lahkiimi topovi, so se polastili Nunanga, iz katerega se je morala mala japonska posadka umakniti. Ker mandžurske čete kitajskim prostovolcem niso bile kos, je japonski generalissimus v Mandžuriji Honjo odposlal proti »propagand« japonske čete, ki so po osmurnem boju Kitajce popolnoma razkropile. Prostovoljei so se bili polastili tudi več selišč v glavnem premogokopnem distriktu Mandžurije, Jentaj, ki so ga morali sedaj Japonci zasesti z močnimi oddeli. Istotako je močno ogrožen oni kot Mandžurije, takozvani Clientao, ki meji na vladivostski okraj, oziroma na severovzhodni kot Koreje, kjer kitajski dobrovolje delujejo skupaj s komunističnimi vstaji. Japonci so v ta okraj poslali močna ojačenja iz domovine. Japonci se pri tem poslužujejo svoje stare taktike, da pustijo najprej operativno nezadostne čete mandžurske vlade, ko pa položaj postane kritičen, odpošljejo na lice mesta z veliko anglico in energijo zelo močne čete, ki seveda vse, kar jim je na poti, neusmiljeno iztrebljajo.

POLOŽAJ V SANGHAJSKEM OZEMLJU POVOLJEN

Kar se tiče Sanghaja, pa je položaj zelo ugoden. Potem ko so se kitajski in japonski delegati zelo dolgo pripravili, do kam naj se umaknejo japonske čete in kdaj naj Japonci sploh zapuste kitajsko ozemlje, je sedaj japonska vlada sklenila, da odhaja Kitajcem, ter je odredila, da imajo japonske čete evakuirati Port Vusung in vas Kjangvang. Tako ostane sedaj sporna samo ena točka, to je točna določitev datuma, kdaj se imajo japonske čete vrniti nazaj v domovino. Vprašanje ukinitve bojkota japonskega blaga, ki ga izvajajo Kitajci, naj bi po želji Japonske rešila generalna mirovna konferenca. Za premirje med obema strankama se najbolj trudi britanski minister na Kitajskem Lampson. Odnehanje Japonske je pri-pisevati izključno nameri Tokia, da se vsa pozornost Japonske obrne na Mandžurijo. V Sanghaju samem se je trgovsko življenje popolnoma upostavilo in mesto je že bilo živahno, nego je bilo pred vojno. Treba je namreč vedeti, da so vojne operacije okoli Sanghaja, ki so prinesle smrti tisočim in tisočim, uničile nešteto domov in zagalele v bedo na stoštevce kmetijskega prebivalstva v okolici Sanghaja, prinesle naravnost ogromne dobičke sanghajskim veletrgovcem, velindustrijcem, veleverzičnikom in drugim spekulantom,

ODNOŠAJI DO RUSIJE SO ZOPET NAPETI

Manj povoljen je položaj, v kolikor se tiče odnosov med Japonsko in Rusijo. Sovjeti so zbrali v Vladivostoku okoli 30.000 vojske. V mornariškem arzenalu delo naravnost kipi. Veliko so zbrali Sovjeti v Vladivostoku tudi letal. Razum tega so Sovjeti polevili okoli 20.000 pristavov carskega režima, katere so deportirali v irkutski okraj. Rusi so s proge vzhodnokitajske železnice evakuirali tudi ves železniški material, ki pripada njim, to je štiri petine lokomotiv in 70% vagonov. S tem je premikanje japonskih in mandžurskih čet na tej progi zelo oteženo. Japonski tisk pa presoja položaj zelo mirno in meni, da bo Rusija ostala pri miru, ako bo Japonska budna in pripravljena.

Mariborski sport

STURM (Grušec): SSK Maribor 4:2 (1:1)

Maribor je imel danes gosta, odlično moštvo SK Sturma iz Grada. Gostje, ki so predvajali hitro in koristno igranje, po poteku igre zmage sicer niso zaslužili in bi neodločen rezultat bolj odgovarjal poteku igre. Napad gostov je bil dokaj odločen pred golom in je imel s strani krilskih vrste dobro podporo. Obramba je sicer imela nekaj prav nesigurnih momentov, splošno pa je dobro vršila svojo nalogo. Vrtar je bil odličen.

SK Maribor je nastopil danes s spremenjeno postavo v napadu, vendar pa tudi ta sestava še ni popolnoma odgovarjala. Manjka vigranosti, točno podajanje in odločnost pred golom. V krilski vrsti je bil odličen Kirbiš. Kokot je bil defenzivno na mestu, pri podpiranju napada pa ni odgovarjal. Konč je začasnó absolutno izven forme in ima on sam dva gola na vesti. Obramba je rešila, kar se je rešiti dalo. Vrtar je imel jako nesiguren dan in je sicer v tretjem dobljenem голу.

Zo v tretji minuti doseže Sturm vodstvo. Pri-veršek v gneči pred golom gostov v sedmi minuti izenači. Maribor je do konca prvega polčasa v lahki premoči, vendar napad ne more izrabiti številnih zgrehih sans.

V drugem polčasu doseže Sturm zopet v tretji minuti vodstvo. Maribor močno oblega in doseže v trinaesti minuti zopet izenačenje po Bertonelju II. V 28. minuti zapusti vrtar prekmalu vrata in že je 3:2 za Sturm.

Maribor se zdaj trudi, da bi dosegel izenačenje, vendar mu to radi neskupnosti ne uspe. Zadnjih deset minut nadvladajo zopet gostje in dosežejo v 40. minuti končni rezultat 4:2. Razmerje kotov je 4:4. Sodil je dr. Planinšek dobro.

S. K. Svoboda I. — S. S. K. Maribor II. 7:3 (1:1).

Svoboda je predvajala živo igranje in je imela pri slabi obrambi in posebno slabem vrtarju Maribora lahko stališče. Sodil je g. Mohorko dobro.

S. S. Rapid I. — Atletik S. K. Celje 3:2 (0:2).

Rapid je imel danes kot gosta Atletik S. K., katere je po živahnem poteku igre premagal v gori navedenem razmerju. Rapid je predvedel požrtovalno in lepo igranje, posebno v drugem polčasu je absolutno obvladal teren. Najboljše moči je imel Rapid v ožji obrambi in v obeh stranskih krilih. Napad je bil samo v polju dober, okleval pa je preveč pred golom. Gostje so prav za prav razočarani. Moštvo, ki igra v prvi liniji, bi moralo pokazati več znanja. Atletiki so sicer v prvem polčasu dosegli vodstvo 2:0, vendar je Rapid v drugem polčasu izenačil in dosegel vodstvo. Sodil je g. Bizjak dobro.

Bukarešt, 4. aprila. (g. Iz vseh delov Erdelija prihajajo vesti o velikih poplavih, ker se je sneg začel hitro tajati. Posebno velika je poplava ob reki Samok. Tudi iz Moldavije poročajo o poplavih. Samo v Jasiji je poplavila voda 800 hiš. Ljudje so morali ponoči nenadoma zapustiti svoja bivališča. Tudi v Bukovini je položaj kritičen.

14 govornikov

na shodu kršč.-soc. kovinarskega delavstva na Jesenicah

Jesenice, dne 4. aprila.

Danes od pol 10 do pol 11 se je vršil v Kerkovem domu na Jesenicah javen shod kršč. soc. delavstva ob ogromni udeležbi članov vseh strokovnih organizacij. Vsega skupaj je bilo navzočih preko 1200 zborovancev. Zborovanje je ob pol 10 otvoril za JSZ tov. Peter Arnež, ki je celotno zborovanje vodil v vzorni discipliniranosti. Uvodoma je pozdravil zastopnika JSZ tov. Žužka, centralnega tajnika tov. Rozmana, starosta kršč. soc. pokreta tov. J. Gostinčarja, zastopnika oblasti, zastopnika mestne občine župana g. mr. Zabkarja, duh. svetnika A. Kastelica, zastopnike časopisov in drugih strokovnih organizacij.

Apeliral je na delavstvo naj na zborovanju vzdrži točen red in disciplino, naj opuste vsake medlečice, ker bo vsak lahko svobodno govoril, čim se pripravi k besedi.

Uvodoma je tov. Gaser Albin, predsednik JSZ skupine kov. Jesenice podal razvoj dogodkov od zadnjega skupnega delavskega zborovanja z dne 15. marca t. l., na katerem je bilo enodušno sklenjeno, da gre vse delavstvo na delo ali pa nihče in na katerem je bil na predlog tov. J. Rozmana centralnega tajnika JSZ, soglasno sprejet sklep, da se v svrhu nadaljnjih pogajanj s KID in vseh važnih ukrepov sestavi poseben medstrokovni akcijski odbor. Poudarjal je, da ta akcijski odbor do dejanske oživitovitve pravzaprav nikdar ni prišel in iz tega so za delavski pokret po krivdi tistih, ki ga niso oživitvili, nastale nad vse škodljive molnje, ki so vzrok tudi zadnjih dogodkov, da se je namreč kršila enotnost delavskega nastopa kakor je že znano. Tako je prišlo do znanih diferenc pri podpisu predporazuma med delavstvom in KID s strani večinske organizacije SMRJ in NSZ na eni strani ter JSZ na drugi. Zastopnika JSZ sta namreč vztrajala na stališču, da je zanj obvezen sklep shoda s 15. marca t. l., ki ga je ponovno odobril njihov članski sestanek, a od medstrokovnega odbora pred pogajanj s KID o kakšni izpremembi stališč s strani SMRJ in NSZ nista bila obveščena, ker medstrokovni odbor, kateri je imel nalogo voditi vse to akcijo, ni bil v funkciji. Ko sta SMRJ in NSZ ta predporazum kljub temu podpisali, sta ga iz solidarnosti podpisala tudi zastopnika JSZ. Nato je prečital podpisani predporazum, glason katerega delavstvo pristaja na 5% znižanje plač, na delno redukcijo delavstva, na kasnejšo izgubo pravice cenjsega kuriva in osredotočenje nakupa življenjskih potrebščin v obeh delavskih konzumi na Jesenicah.

Drugo točko dnevnega reda; zadržanje zastopstva SMRJ pri predpogajanjih s KID je točno očitno. J. Rozman, kateri se je omejil zlasti za zadnja dva dneva pogajanj ter pokazal kako je bilo kršč. soc. delavstvo proti lastni volji na zahtevo zastopnikov SMRJ pred zastopniki tovarne na oficijelnih pogajanjih masino izključeno od nadaljnjih pogajanj. Tudi ta je ugotovljaj, da se njegove predlog, sprejet na zadnjem splošnem delavskem zboru, ni izvajal in je ponovno pozival celotno delavstvo k edinosti v boju za vsakdanji kruh.

Mehika v rokah pustolovcev

Vera Cruz, marca.

Poslanica mehiškega nadškofa, msgr. Pascuala Diaza, na predsednika republike Ortezo Rubia, ni bila prinesla katoliškemu ljudstvu v njegovi sedanjosti stiski nobenega izboljšanja. Režim se niti najmanj ne ozira na temeljne zakone države z dne 5. februarja 1917 in ne prejšnje, in izdaja vedno nove odredbe, ki kruto kršijo načelo verske svobode in imajo očito edini namen, da uničijo katoliško cerkev v Mehiki. Nadškof Diaz je izdal zato novo sponemico na predsednika, ki jo je pa mehiški tisk sramotno zamolčal. Celo oba največja lista »Excelsior« in »Universal«, ki sta se doslej vsaj sempatija oglašila v prilog verske svobode in živita le od katoliških čitateljev, sta toplot iz strahu pred vladnimi represalijami zlezla pod mizo in si nadškofove poslanice nista upala objaviti.

Nadškofu Diazu ni preostalo drugega, kakor da obvesti ljudstvo o položaju v obliki tisočev letakov. V tej drugi svoji poslanici naglašja nadškof, da je kongres daleč prekoračil meje svoje oblasti in prosi zato predsednika, da naj posluša ljudski glas in ljudske želje ter se ne da motiti po krik posamezne politične stranke, ki se je polastila krmila s pomočjo potvornih volitev. Novi kongresov odlok da je protistaven in protidomovinski ter kruto krši sporazum med državo in cerkvijo z dne 28. in 29. junija 1929.

Naravno, da je ta nadškofova ostra, toda povsem upravičena kritika hudo zbudila kolovodje vladajoče narodno-revolucionarne stranke. Njen najglasnejši kričar, senator Manlio Fabio Altamirand, se je izpозabljalo celo tako daleč, da je v strankinem glasilu zahteval, da vlada nadškofa Diaza izžene. Teža si pa vlada doslej ni upala, da si je že enkrat poslužila enakega sredstva proti guadalajarskemu nadškofu Franciscu Orozcu, ki ga je izgnala iz dežele. A Orozco je bil pač potomec španskega konquistadorja, dočim je Diaz odličnega indijanskega acetškega pokolenja in pravi predstavitelj mehiškega naroda.

Sedaj je izdal nadškof Diaz novo poslanico na duhovščino in ljudstvo, v kateri jih poziva k največji vztrajnosti. Odredbam države, ki kršijo božji zakon, kristjan ni dolžan pokorščine. Boga je treba bolj poslušati nego ljudi. Kajti človeška oblast izvira iz božje oblasti in če nasprotuje le-tej, potem se obveza pokorščine neha. V tej uri stiske je treba vse zaupati le božji Previdnosti in kristjani morajo biti pripravljeni tudi na to, da žrtvujejo svoje življenje. Vsak duhovnik je dolžan, da je vedno na službo ljudstvu, verniki pa naj se drže navodil duhovščine in v vseh političnih vprašanjih naj se podreduje odredbam Sv. stolice. Z vsemi zakonitim sredstvi naj verniki zahtevajo svoje pravice in delajo za mir v družbi. Svoje državljanske pravice in dolžnosti naj izvršujejo v soglasju s krščansko moralno.

Nadškofova poslanica že ima svoje mučenike. Vlada je zaprla celo vrsto duhovnikov, ker da so »nezakonito« izvrševali svoj poklic, tako duhovnika v Tlalpanu Chaparro Ruiza, Manuela Gepeda v San Lorenzo in Aniceta Carilla Camposa. V državi Morelos je vlada sklenila, da morajo duhovniki, ki hočejo izvrševati svoj poklic, plačati mesečno 300 pesosov (150 dolarjev) davka. Če bi se temu uprli, jih bodo izgnali. Vse cerkve, ki jih po ustavi izprazni kot odvisne, naj bi se po željah poslancev uporabljale za zabavišča in izobraževališča — čisto po bratskem ruskem zgledu.

Tretjo točko dnevnega reda: Stališče kovinarjev JSZ skupine kov. Jesenice v dosedanem boju za delavske pravice je v markantnih besedah orisal zastopnik centralne JSZ tov. Žužek in je poudarjal, da se kršč. soc. delavstvo od pogajanj pod nobenim pogojem ne da izriniti. JSZ je storila potrebne korake pri Delavski zbornici da se je tudi zavarovala, da bi se pri njej organizirani delavci po nasilni izključitvi od pogajanj pristansko izigravali pri predstojajočih redukcijah.

Nato je predlagal celokupnemu delavstvu resolucijo:

Resolucija,

predlagana na javnem shodu kršč. soc. kovinarskega delavstva na Jesenicah, dne 4. aprila 1932.

Kovinarsko delavstvo, zbrano na shodu kršč. soc. kovinarskega delavstva na Jesenicah, dne 4. aprila t. l. sprejema sledečo resolucijo:

1. Zahteva, da se v smislu sklepa shoda celokupnega jeseniškega delavstva z dne 15. marca 1932 takoj oživitvori medstrokovni akcijski odbor.

2. Zahteva aktivno sodelovanje vseh strokovnih organizacij pri vseh pogajanjih s KID s sodelovanjem Delavske zbornice za Slovenijo.

3. Obžaluje, da je prišlo dne 1. aprila 1932 do izraza delavske needinosti pri oficijelnih pogajanjih pred zastopniki podjetja. — Izjavlja, da bo kakor doslej tudi v bodoče zastopalo ne le koristi posameznih skupin, temveč interese celokupnega delavstva.

Poleg teh so se prigrisali k besedi tov. Mohorič, Češelnik, Marković, Toman, Jeram Martin, Skrlj, Krizman Andrej, ga. Kristanova, g. svetnik Kastelic, župan Zabkar in stari kršč. soc. bojovnik Jože Gostinčar.

Socialno demokratski SMRJ v resnici ni funkcioniral. Izgovarjali so se pa večinoma, da za tako važne stvari niso imeli časa! Najbolj nestvarno od vseh je govoril zastopnik SMRJ, tajnik Toman, ki je edini spravi sijajno disciplinirano delavstvo s svojimi netaktnimi izjavami do trenutnega razburjenja.

Ker se je od strani zastopnikov SMRJ očitalo skupini JSZ kov. Jesenice, da s svojo nabljalno akcijo tudi ona krši enoten nastop vsega delavstva, je JSZ kov. takoj pristala na to, da vsa svoja nabirka, takoj izroči za celokupno delavstvo, čim celokupno delavstvo z izglasovanjem sprejme gori navedeno resolucijo ter s tem pokaže, da jim je v resnici za enoten nastop delavstva.

Zaključno besedo je podal tov. Peter Arnež centralnemu zastopniku, ki je resolucijo dal na ponovno glasovanje, medtem pa je zahteval besedo k resoluciji tajnik SMRJ Toman in pozval svoje članstvo, da za resolucijo ne glasuje in da se odstrani, ker na tem shodu, ki je bil tako vzoren, nimajo ničesar več iskati.

Predsednik shoda uvidevši, da tej skupini resnično ne gre za solidaren delavski nastop, je shod s to ugotovitvijo zaključil.

Zagrizenost nasprotnikov je tolika, da zahtevajo celo, naj se vsi katoliški uradniki odpuste iz službe. Guverner države Querretaro, Saturnino Ossorio, je uveljavljal preiskavo proti vsem uradnikom, ki so se udeležili guadalupskih slovesnosti ali sploh se hodijo v cerkev. Guverner v državi Nayarit je prisilil vrhovnega sodnika v državi, da je odstopil in zahteva, da morajo biti vsi uradniki vključeni v narodno-revolucionarni stranki. Lep zgled verske zvestobe je dal poslanec Carlos Alcora, ki je odložil svoj mandat z utemeljitvijo, da mu je versko prepričanje dražje nego njegova stranka in njegovi stari prijatelji.

Pri vsem tem pa je Mehika zopet na pragu revolucije. Po parlamentih posameznih držav že divja boj o vprašanju, ali sme biti predsednik države znova izvoljen ali ne. Guvernerji različnih držav, ki so seveda proti zopetni izvolitvi (ker bi radi tudi sami na vrsto prišli), so imeli nedavno skupno posvetovanje. Posebno bivši začasni predsednik Portes Gil (ki je leta 1929 sklenil s cerkvijo začasni mir) in sin umorjenega predsednika Callesa, Rudolf Calles, sta najostrejša nasprotnika ponovne izvolitve. Pa od rešitve tega vprašanja je bore malo odvisna sreča Mehike; korupcije v Mehiki ne bo konec, dokler bo na krmilu narodno-revolucionarna stranka in bodo vodili državno politiko pustolovci.

Šele kadar bo prisla, na podlagi splošne in tajne volilne pravice, do veljave ljudska volja, se bo vrnil v deželo verski in državljanski mir. —les.

Okrožnica finančnim direktorijam

Belgrad, 4. aprila. AA. Davni oddelek finančnega ministrstva je poslal okrožnico finančnim direktorijam, v kateri daje navodilo za enotni postopek pri odlokih o vrnitvi plačil na račun davkov, aks in trošarine. Po teh navodilih je treba, preden se izda odlok, pregledati overovljene izpiske iz davčnih glavnih knjig in iz davčnih dnevnikov, in sicer počenši s tistim letom pred letom, v katerem je nastalo vplačilo, za katero se zahteva vrnitev, pa vse do tekočega leta.

Razen teh dokumentov je treba imeti v priložili aktu odloke o morebitnem odpisu ali prirastku, da se vidi, zakaj in s katerim odlokom se je izvršil odpis odnosno prirastek davka.

Odlok o po račilu se izda v dveh izvodih.

Drobne vesti

Belgrad, 4. aprila. G. dr. Anton Korčec je v spremstvu belgradskega župnika, msgr. dr. Wagnerja odpotoval v Rim, kjer bo za časa svojega bivanja gost rektorja msgr. dr. Madjara v Zavodu sv. Hieronima.

Belgrad, 4. aprila. Za višjega pristava železniške delavnice v Subotici je postavljen g. Milorad Srečković, do sedaj višji pristav strojnega oddelka ravateljstva državnih železnic v Ljubljani.

Belgrad, 4. aprila. Z ukazom od 7. marca t. l. je premečen dr. Anton Novčan, konzul v Brailji, za tajnika 5. skupine poslanstva v Kairo. Z ukazom od 20. februarja t. l. je premečen Oskar Elzer, pisarniški uradnik generalnega konzulata v Monakovem, za pisarniškega uradnika pri konzulatu v Düsseldorfu.

Zagreb, 4. aprila. Danes ob 1.15 so odpotovali člani hrvaškega pevskega društva »Trebevič« iz Zagreba.

Praga, 4. aprila. (g. V Friderku pri Moravski Ostravi so se otroci na travniku igrali z granato, ki so jo tam našli. Granata je eksplodirala in ubila tri otroke, dva pa sta bila hudo ranjena.